

Zahaja vsak dan razen ne-
daj in praznikov.

Issued daily except Sundays
and Holidays.

PROSVEȚTA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETTO—YEAR VIII. Cena lista je \$5.00. Entered as second-class matter January 25, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., četrtek, 29. julija (July 29th) 1920.

Subscription \$5.00
Yearly.

Uredniški in upravilski pro-
stor: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication:
2657 So. Lawndale ave.
Telephones: Lawndale 4635.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 5, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1102, Act of Oct. 5, 1917, authorized on June 14, 1918.

ZASLIŠANJE O ZADEVI RUDARJEV JE KONČANO

PODJESENKI SO NAPRAVILI
ZADNJI POLEKUS, DA ZAVRE
NEO ZANTEVE RUDARJEV.

Predsednikova komisija si ogleda
rudarke v okolici Scrantona in
druge.

Scranton, Pa. — S. W. Warrin-

ger, predsednik in glavni ravnatelj Lehigh & Navigation kompanije, je govoril zadnji in interesu prenogovniških podjetnikov s poslova trdega premoga. Njegovi argumen-

ti so bili šibki in tudi niso od-

govarjali resnici. Dejal je, da de-

lavei pri senčkah in strojniki pri

napravah za dviganje premoga

iz rudnika ne bodo zadovoljni, če

se uvede osemurni delavnik in

prejmejo le mezdzo za osem ur de-

la, kajti zdaj delajo ti delavei de-

set ur in prejemajo mezdzo za de-

set ur delo.

Dalje je Warringer argumentiral, da se je letni zaslužek ruda-

rjev od leta 1914 bolj povisal

kot po cene življenskih potrebiči-

nam, zaradi tega je tudi neumestna

zahteva po poviranju mezze.

Povdral je, da so ruderji na

senzačionalni način predložili

svoje zahteve in iz njegovih be-

sed je bilo spoznati, da se premo-

govniški podjetniki najbolj jeze-

ker so ruderji najeli ekonomičar-

ja W. Jett Lauka, ki izračunil

visoke profite prenogovniških

baronov.

Zaslišanje pred predsednikovo

komisijo, ki ima določiti mezdzo za

sto pet in petdeset tisoč ruderjev,

ki delajo na polju trdega premoga,

je končano.

Zastopniki ruderjev in podjet-

nikov so izrekli, da sodijo, da

medzna lastnica ne bo objavljena

pred prvim septembrom.

W. O. Thompson, predsednik

mezdne komisije, je zaključil za-

slišanje s primernim razgovorom.

Komisija se je odločila, da ob-

itime razne rudnike v okolici

Scrantona, kasneje si pa ogleda Še-

rudnike v Wilkesbarri, Hazelt-

nu, Shamokin, Pottsville itd. Pri-

tem si ogleda tudi rudarska sta-

novanja, da si lahko navesti prav-

po sliko o razmerah, v katerih ži-

ve ruderji.

Po končanem potovanju skozi

rudarski distrikt štev. 9 se snido

komisija okoli 2. ali 3. avgusta v

Washingtonu, da izdele svoj od-

lok o spornih točkah med ruderji

in podjetniki.

ČLOVŠKE KOSTI V ZGORE
LEM HLEVU.

Danville, Ill. — Blizu Wellings-

tona so našli v pogorelem hlevu

človeške kosti. Ta najdba je po-

vzročila precej razburjenja v

okolici, kajti ta hlev na Lockhar-

tovi farmi je pogorel že v sobo-

to zvečer.

Zdravnik so dognali, da sta v

hlevu zgoreli dve osebi. William

Deckhard, bližnji sosed pravi, da

se je v soboto zvečer približal far-

mi avtomobil, ko se je značilno.

Komaj je avtomobil odpeljal, je

pa izbruhnil ogenj v hlevu.

Lockhart in njegove družine

ni bilo doma ob času požara. Lock-

hart dalje izjavlja, da je pustil

vrata odprt, ko je odšel od do-

ma. Njegov sosed Deckhard pa

pravi, da je našel vrata zaprt,

ko je prihitel na lice mesta, da

pa izbruhnil ogenj v hlevu.

Lockhart v hlevu dve osebi. William

Deckhard, bližnji sosed pravi, da

se je v soboto zvečer približal far-

mi avtomobil, ko se je značilno.

Komaj je avtomobil odpeljal, je

pa izbruhnil ogenj v hlevu.

Lockhart v hlevu dve osebi. William

Deckhard, bližnji sosed pravi, da

se je v soboto zvečer približal far-

mi avtomobil, ko se je značilno.

Komaj je avtomobil odpeljal, je

pa izbruhnil ogenj v hlevu.

Lockhart v hlevu dve osebi. William

Deckhard, bližnji sosed pravi, da

se je v soboto zvečer približal far-

mi avtomobil, ko se je značilno.

Komaj je avtomobil odpeljal, je

pa izbruhnil ogenj v hlevu.

Lockhart v hlevu dve osebi. William

Deckhard, bližnji sosed pravi, da

se je v soboto zvečer približal far-

mi avtomobil, ko se je značilno.

Komaj je avtomobil odpeljal, je

pa izbruhnil ogenj v hlevu.

Lockhart v hlevu dve osebi. William

Deckhard, bližnji sosed pravi, da

se je v soboto zvečer približal far-

mi avtomobil, ko se je značilno.

Komaj je avtomobil odpeljal, je

pa izbruhnil ogenj v hlevu.

Lockhart v hlevu dve osebi. William

Deckhard, bližnji sosed pravi, da

se je v soboto zvečer približal far-

mi avtomobil, ko se je značilno.

Komaj je avtomobil odpeljal, je

pa izbruhnil ogenj v hlevu.

Lockhart v hlevu dve osebi. William

Deckhard, bližnji sosed pravi, da

se je v soboto zvečer približal far-

mi avtomobil, ko se je značilno.

Komaj je avtomobil odpeljal, je

pa izbruhnil ogenj v hlevu.

Lockhart v hlevu dve osebi. William

Deckhard, bližnji sosed pravi, da

se je v soboto zvečer približal far-

mi avtomobil, ko se je značilno.

Komaj je avtomobil odpeljal, je

pa izbruhnil ogenj v hlevu.

Lockhart v hlevu dve osebi. William

Deckhard, bližnji sosed pravi, da

se je v soboto zvečer približal far-

mi avtomobil, ko se je značilno.

Komaj je avtomobil odpeljal, je

pa izbruhnil ogenj v hlevu.

Lockhart v hlevu dve osebi. William

Deckhard, bližnji sosed pravi, da

se je v soboto zvečer približal far-

mi avtomobil, ko se je značilno.

Komaj je avtomobil odpeljal, je

pa izbruhnil ogenj v hlevu.

Lockhart v hlevu dve osebi. William

Deckhard, bližnji sosed pravi, da

se je v soboto zvečer približal far-

mi avtomobil, ko se je značilno.

Komaj je avtomobil odpeljal, je

pa izbruhnil ogenj v hlevu.

Lockhart v hlevu dve osebi. William

Deckhard, bližnji sosed pravi, da

se je v soboto zvečer približal far-

mi avtomobil, ko se je značilno.

Komaj je avtomobil odpeljal, je

pa izbruhnil ogenj v hlevu.

Lockhart v hlevu dve osebi. William

Deckhard, bližnji sosed pravi, da

se je v soboto zvečer približal far-

mi avtomobil, ko se je značilno.

Komaj je avtomobil odpeljal, je

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglašev po dogovoru. Kopiji se ne vratajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.00 na leto, \$3.25 za pol leta \$1.55 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.00, and foreign countries \$8.00 per year.

CONTINUOUS 51

Datum v oblepjanju n. pr. (Julij 1-20) poleg valge imena in naslova poslani, da vam je s tem dnevnem potiskom naročnina. Poslovite jo pravljeno, da se vam ne ustavi list.

20-LETEN MLADENIČ JE IZVRŠIL ZARADI BREZ-POSELNOŠTI SAMOMOR.

Takile napis blišči včasi nad malo vestjo, ki pripoveduje, da je mladenič, poln življenja, vrgel od sebe življenje kot težko butaro. Nekateri čitatelji prečitajo samo napis, vzdihne, ah to je bil bedak, zopet drugi pa pazno čitajo vest in se zamislijo vanjo, kajti napis pripoveduje, da se je odigrala zopet tragedija, za katero so morali biti tehtni vzroki, kajti brez vzrokov se ne zgodi ničesar.

Detaljirani vzroki niso navadno znani, ker malokateri samomorilec popiše vzroke, ki so gnali v prostovoljno smrt detajlirano, ampak pove na kratko vzrok, ki ga je prisilil izvršiti samomor.

Brezposelnost, ali je sploh to vzrok za izvršitev samomora ob času, ko iščejo delavce, bo vprašal naiven čitatelj samega sebe. Citatej, ki tako sudi, ni še nikdar poskusil, kaj se skriva za to strašno besedo, ki je poginal že na tisoče ljudi v prostovoljno in prerano smrt. Brezposelnost, kako nedolžna je ta beseda, saj so bogate dame navadno brez posla, pa vendar ne gre zaradi tega nobena v prostovoljno smrt. Brezposelnici so navadno tudi mladeniči, sinovi miljonarjev, ali zaradi brezposelnosti si nobeden teh mladeničev ne nastavi samokresa na sance in si požene kroglo v glavo. In vendar je ta beseda strašna za nekatere ljudi, ki nimajo kaj jesti, ko prenehajo z delom, ki ne vedo kam bodo zvečer položili svojo trdno glavo, če izgube svoje delo, ki ne vedo s čim bodo nasiliti svoje otroke ali pa svoje osivele in za delo nezmožne sti. Že kadar njim podjetnik pove, da nimajo več dela.

Za te ljudi je ta beseda strašna. Prično se pehati za delom, dan za dnem, od jutra do večera, toda dela ne dobe, čeprav na vseh vogalih oglasijo, da potrebujejo delavce. Obup se množi od dneva do dneva. Od začetka prihaja počasi, kasneje se zaje v njih dušo, da ga ne morejo odpraviti od sebe. Spremja jih zjutraj, ko vstanet, z njimi je ves dan, ko iščejo delo, in ne zapusti jih ponoči, ko spe na svojem ležišču. Muka postaja od dne do dne večja, končno postane neprenesljiva in posledica je, da vrzejo življenje od sebe kot težko breme.

Hudi duševni boji se odigrajo v človeku, preden se odloči za prostovoljno smrt, posebno pa tedaj, če je človek še mlad in je pred njim takorekoč še ves svet. Le redkodedač se zgodi, da se pri obupanem človeku spremene nepričakovano razmere in da se človek odloči, da bo nadaljeval z bojem za obstanek.

Posemeznemu človeku je nemogoče odpraviti brezposelnost — vzrok, ki je že tisoče in tisoče ljudi poginal k samomoru. Brezposelnost je posledica sedanjih gospodarskih razmer. Sedanje gospodarske razmere so pa delo ljudi in ne posemeznega človeka. Da se odpravi brezposelnost in z njo tudi vzrok za številne samomore, je treba spremeniti gospodarske razmere, ki povzročajo brezposelnost.

Ljudje lahko spremene sedanje gospodarske razmere tako, da bo brezposelnost nepoznana reč, ker so ljudje ustvarili te razmere, ne pa kakšen čudodelnik ali čarownik.

Ce hočemo odpraviti brezposelnost, morajo zakonodajni zbori priznati pravico vseh ljudi do dela, ki hočejo delati. Spremeniti je treba način proizvodnje v toliko, da ne bo pravica do dela zapisana le na papirju, ampak bo v resnicu tudi lahko vsakdel delat, ki želi delati, pa bodo izginile iz časnikov vesti, da so šli ljudje prostovoljno v smrt, ker so bili brez dela.

Obleka se podraži prihodnje zimo. — Zakaj? Tekstilni baroni so ustavili delo v tovarnah. Primanjkovalo bo sukno! Ce ni sukna, pa krojači ne morejo izdelovati oblek, in če krojači ne izdelujejo oblek, ne prihajajo na trg. In kadar obleke ne prihajajo na trg, gre cena kvilko. Tako pametno znajo gospodariti privatni podjetniki! Privatni način proizvodnje in distribucije produktov je res občudovanja vreden, ali še bolj je pa občudovati farmerje in delavce, ki verjamejo v pravljico, katero jim dan za dnem pojejo listi, zagovarjajoči privatne interese, da je današnji privatni način produkcije in distribucije produktov najboljši in da je sploh nenadomestljiv.

Ameriške vesti.

BOLJE JE IZVRŠITI SAMOMOR KOT ODMEHATI NA FRAM DELAVCEM.

Tako je izjavil nazadnjški in avtokratični podjetnik.

Hegeler, III. — Finančnik Hegeler, ki ima topilnico v tem mestu, blizu La Salla pa svoj radnik, je izjavil, da rajše izvrši samomor kot da prizna strokovno organizacijo. V bližini topilnice ima tudi okoli sto hiš, v katerih prebiva 382 delavcev, ki so zastavili, da prisilijo trmolagvega in avtokratičnega podjetnika, da prizna strokovno organizacijo.

Hegeler na podlagi svoje injeve trdovratno nadaljuje z bojem proti zahtevi delavcev v njegovi topilnici.

Po izjavi delavcev so razmire v topilnici tega trmolagvega podjetnika nezmožne. Okoli petdeset pretepečev strazi topilnico, v kateri dela okoli štirideset stankozavodov. To noči pa sveti po okolični veliki električni žarnici, da je videti vsakega, ki se bliža topilnici. Delavci so zaslužili po \$3.20 do \$3.40 na dan pri deset in dvanajsturnem delu. Za enako delo prejemajo delavci v organiziranih delavnicih pri osmurnem delu po osem do devet dolarjev in delajo le šest dni v tednu. V Hegelerjevi topilnici se pa gara sedem dni v tednu.

Ti fakta govore, zakaj je Hegeler ečkal, da rajše izvrši samomor, kot da prizna delavko strokovno organizacijo.

V glavnem se delavci pritožujejo, da so kaznovani s tremi dnevi neprostovoljnih počitnic, se ostajajo en dan brez dovoljenja doma.

Hegeler postopa z delavci, kot pravi industrijski avtokrat. V njegovem delu je njegova prodajalna, v kateri delavci kupujejo svoje življenske potrebštine, seveda po cenah, ki jih izloži avtokratovo orodje. Delavci kupujejo tudi hleb od njega, kateri plačujejo na obroke. Nekaj delavcev si je prihranil sto dolarjev in je misil, da lahko razpolaga z njimi, ker jih je zaslužil s krvavimi žulji. S tem prihrankom je kupil star avtomobil Fordovega sistema. Ko je industrijski avtokrat izvedel za stvar, ga je poklical k sebi, mu je dejal, da naj bi kupil od njega hleb, ne pa star avtomobil.

RAZGĀRANI POLJEDELSKI DELAVCI.

St. Louis, Mo. — Iz Kansasa se je vrščajojo poljedelski delavci, seveda ne bogati, ampak še bolj revni, kot so odhajali na delo, in za eno izkušnjo bogatej.

Delavski listi so sicer avarili, da naj poljedelski delavci nikar ne verjamejo oglašom, ki so prisli na klico bankirjev, sainterezi, v famah v velebnosti liste in ki so pripovedovali, da slujijo poljedelski delavci po sedem delarjev na dan, toda ljudje niso verjeli temu svatiju.

Vračajoči poljedelski delavci zdaj točijo, da je komaj polovica delavcev dobila delo in še ti so morali delati po deset ur na dan in za \$3.50.

Vsak leto, kadar se bliži žetev, izidejo v velebniskem časopisu oglaši, ki pripovedujejo, da je veliko pomarančanje delovnih mod na farmah klub temu, da farmerji plačujejo inredno visoko mezde. Ti oglasi pridejo na Seljankov bankirjev v liste, ki imajo delcev v farmah, ali so pa farmerji na pridelki posodili denar, da tako svabijo velike trume poljedelskih delavcev na farmi, kajti rimedija je ponudila delovnih mod, toliko kolikšna je delavčeva merda. Isto zakon, ki postoji za tovarniške delavce, je v veljavi tudi za poljedelske delavce. Ce tovarnar vidi vsakoj jutro veliko število delavcev pred tovarno, ne bo povisil mezde svojim delavcem, ampak jo bo skušal znižati, pa magari če znižanje mezde povzroči stavko, ker se zaveda, da pred tovarniškimi vratimi čakajo trume, ki pristajo za delo.

SODNIŠKA PREPOVED PROTI BIZAVKOVIM RESTAVRAM GLAVNIH UREDNIKOV.

Bois, Idaho. — Tukaj so zastavili restavracijski kuharji in druži uslužbenici. Restavraciji so najeli stankozave, mesto pa blizu zastopnikov delavcev k mudi in s pogajanjem izravnali spor.

Italijani so izpraznili Inomost na Tirolskem.

Poljski so vedno kupujejo ameriški bojni material.

Washington, D. C. — Knez Ljubomirski, poslanec Poljske v Zdru-

Organizirani kuharji in restavracijski uslužbenici so pa na to provokacijo odgovorili z razpostavljenjem stankovnih straž, ki so občinstvo obveščale, v katerih restavracijah delajo stankozave. Restavraciji so se zdaj zatekli na sodišče in prosili za sodniško prepoved proti stankovnim stražam. Sodnik Roddick jim je dovolil sodniško prepoved in pri tem je dejal, da je stavka sicer opravljena stvar, ampak stavka ne sme biti tako učinkovita, da uči "biznis" drugega cloveka.

Stankozavod restavracijski uslužbenici in kuharji so pa po tej sodišči zastavili javnosti vprašanje, če smo podjetnika moč segati tako dačet, da lahko obsodijo večje število delavcev na stradanje in življenje v nečloveških razmerah.

KOGAT POSTOVARAC JE KOMAL SVOJE ŽIVLJENJE.

Zym, Mass. — Milijonar Theodore C. Tebbetts, ki je skoraj vse svoje žive dni, odkar je odrastel, potovel za zahavo po svetu, je izvršil samomor. Ustrelil se je v vrate. Za vzrok navajajo melanholijo.

Milijonarja se je najbrž oprijela melanholija, ker ni imel kazalstva. Dolgočasni se je na tem svetu, pa je segel po samokredu, da temu dolgočasenju napravi konec.

Tako je uravnana današnja družba, da nekateri gredo prostovoljno v smrt, ker morajo preveč trpeti, drugi pa se dolgočasno takajo, da jim življenje presega, pa napravijo prostovoljen skok v večnost.

ŽIGANJE V VREDNOSTI 2500.000 ZAPLENJENO.

Toledo, O. — Zvezni prohibicijni uradniki so zaplenili tri železniške vozove, naložene z žiganjem, ki je vredno osem sto tisoč dolarjev.

OMESTIŠKI ZAHTEVA OD GOVOR OD COXA GLIDE DNEGA.

Salt Lake City, Utah. — Parley P. Christensen, predsedniški kandidat farmarsko-delavskih strank, je 28. t. m. poslal Coxu, kandidatu demokratske stranke, drugo brzojavko, opozarjajoč ga, da še ni prejel odgovora na svoje prvo brzojavko, v kateri je pozival Coxa,

da mu naj pomaga izvajevati osvoboditev socialističnega kandidata Debas iz ječe v Atlanti. Enako brzojavko je poslal Christensen tudi republikanskemu kandidatu Hardingu in zadnji je že odgovoril, da ne bo storil ničesar.

Christensen je omenil v drugi brzojavki Coxu, da amatra iz Harringtonovega odgovora, da ima senator Harding dve meri za svobodo govora. Ena mera je za republikanske senatorje, ki so smeli pojavno kritizirati vojni program vlade in ovirati predsednika pri njegovih vojnih načrtih, dočim ima za socialiste posebno mero, da se jih namreč takoj vrže v zaporičje izredno kakšno besedo protiv vojni.

Christensen je omenil v drugi brzojavki Coxu, da amatra iz Harringtonovega odgovora, da ima senator Harding dve meri za svobodo govora. Ena mera je za republikanske senatorje, ki so smeli pojavno kritizirati vojni program vlade in ovirati predsednika pri njegovih vojnih načrtih, dočim ima za socialiste posebno mero, da se jih namreč takoj vrže v zaporičje izredno kakšno besedo protiv vojni.

Eksploracija v japonski vladni.

Tokijo, 26. jul. — Japonski parlament je bil danes prizorišče velikih rabov, ko je poslane opozicione stranke Simada obtožili tri ministre, da so manipulirali trg in naredili velike dobitke tekmo finančne krize. Simada je izjavil, da ima dokaze, da so obtoženi ministri kupovali delnice na imena svojih soprog in sicer nov in na ta način špekulirali. Predlog vladne večine, da se Simada suspendira iz zbornice zaradi njegovih otočib, je povzročil velik vihar.

FRANCOLJA JE ZAVROLA PONUDNO DUGLJE ZA MIR.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

predlagane konference v Londonu za mir z boljševiki pod pogojem, da so sovjetska vlada prej dovoli zastopnikom entente in britiskega držav, da prisostvujejo mirovni konferenci s Poljsko. V tem smislu je Lloyd George edgovoril na zadnjo Čicerinovo noto iz Moskve.

Pariski buržoazni krogi so presenečeni, ker se na konferenci ni govorilo o carističnih dogovorih in o prisostvovanju Amerike na konferenci z Rusijo.

Berlin, 28. jul. — Dr. Simons, nemški zunanjji minister, je danes dejal v parlamentu, da bo Nemčija zahtevala, da tudi ona posilje delegate na londonsko konferenco z Rusijo. Ako Nemčija ne bo zastopana, je rekel Simons, tedaj bo konferenca drugi versajski kongres.

Dr. Simons je moral danes na pritisk dežence preklicati svojo včerajšnjo izjavbo o boljševizmu, ko je hvalil ruske boljševike v zborniku, poslanem Poljski.

življenju državah, se pogaja z uradniki državnega in zakladniškega departmента za nakup 200.000 uniform in ravno toliko parov vojaških čevljev za poljsko armado.

Turški revolucionarji reokupirajo Adane.

Carigrad, 27. jul. — Turški nacionalisti v Anatoliji so nenadno napadli francosko garnizojo v Adani, jo premagali in reokupirali mestno. Ker ima Francija polete roke dela v Siriji, so Turki izbrali priliko in potokso garnizojo v Adani, obstojejo iz zamorcev in armenskih prostovoljcev.

Velika narodna sovjetska Evropa.

Stockholm. — 27. julija je Leonid Krasin dosegel s svojo delegacijo v Stockholm. Krasin je na potu v London, kjer bo nadaljeval pogajanja za trgovino z Veliko Britanijo. S Krasinom je prišel tudi profesor Lomonosov, ki ostane v Stockholmu, kjer bo upravljal finančne operacije za sovjete.

Krasin je izjavil, da v tem času, ko se Anglia obotavlja in odlaže vladarskih izbranjencev, je vredno posvetiti ogromni piknik.

Prika je nedelja 18. julija in kaj je bilo? Na kolosalnem pikniku v korist črnih diktature v Jugoslaviji je bilo — čnite in začakajte! — celih osemintrideset tisočov občinov spolov in različnih starosti. Uspeh je bil velikanski!

Cisti dobitek znaša milijon dolarjev — not!

Ne verjamemo, da imajo vsa slovenska katoliška društva v Chiang Mai, ki so priredila na komando Kazimirja velikanski pik

DOPISI.

Cadde, Pa. — Razmere pri tukajnji premogovni družbi "National Mining Coal Co." postajajo vedno nekonečne in "bossi" si kanirajo delavce kolikor le morejo.

V tukajnjem premogorovu, ki je last zgornj omenjene premogovne družbe, je uveden namreč dvojni delavnik (double-shift). Delavci novinci navadno delajo ponoči in starejši premogarji pa podnevi. Nekako pravilo je tukaj, da delavci, ki delajo po šest let ponoči, pričnejo potem delati po dnevu. Toda kakor se razvidi, tukajnji bos mu tega nočno vpoštovati. Prisnilo se je namreč, da je nek rojak (Slovenec), ki je delal že trinajst let ponoči, vprašal bos, da naj ga vpusli po dnevu. Toda bos mu je rekel, da nima sedaj prostora in da naj nekoliko časa poskuša. Ko je ta rojak čakal en teden, da ne bi mu dal bos delo po dnevu, pa je ponovno opomnil na to. Toda bos mu je rekel, da mora delati ponoči, da lahko vzame svoje orodje iz rudnika in gre drugam za delom. Toda ta rojak je namenil to zadevo odvetniku, ki mu je obljubil, da bo zadevo javil premogovni družbi in ako družba ne bo vpoštovala pravil, da bo sicer naslanil na sodišče. Obljubil mu je tudi, da bo dobil piščo za ves tam žamujeni čas, kolikor da ni mogel delati. — Isto se je prisnilo tudi trem drugim delavcem, nekemu Slovensku in Italijanu. Toda ti so bili že upravljeni, da dobijo delo po dnevu, toda bos se ni hotel ozirati na njih način. Ko so zadnje omenjeni delavci videli, da ne opravijo nujesar pri tem izmoglavem bosu, so se razgutili in Poljak, ki ima svoj svetlobi, je povabil Slovenca in Italijana, da naj prisledeta k njemu, da se bodo odpelejali v bližnjo skolo. Poljak je pa vodil celo neprivedno in na nekem cestnem ovinku je zavzel z avtomobilom v brzjavni drog, vendar česar se je avtomobil prevrnil v 15 čevljov globok jarek. Italijan je se ob pravem času skočil iz avtomobila, toda ostala dva sta pa pršila pod avtomobil in dobita tako telesne poškodbe, da je moralo upnja, da skriva.

V splošnem pa postajajo razmere za delavce vseporavnem nezmočne. Velepodjetniki nameravajo na vsak način popolnoma zaslužiti delavce. Toda, sko bodo delavci zavedni in se organizirajo strokovno in politično, velepodjetniki ne bodo uspeli s svojim načrtom. Vred tega spomina na vse delavce: Organizirajte se strokovno in politično. Ako imajo velepodjetniki pravico se organizirati, ne razumen, zakaj bi delavci ne imeli iste pravice. Vaši smo v svobodnih dekolj, kjer ima vsakdo eno in iste pravice in je proti ustavi Združenih držav, da bi kak razred imel kak posebno pravice. Apeliram tudi na vse rojake, da naj čitajo napredne delavke liste, ne one, ki samo oglašajo, da so delavci, ampak one, ki v resnic piskejo v pravem delavskem duhu. — Safar.

LITERATURA UNDOKTIRJA.

L. S. Harmon, Nov. 2. — Vaša pritožba, poslana uredništvu, ni bila naslovljena na pravo mesto in zaradi tega jo je uredništvo izkrovilo tiskovnemu odboru, da razsodi o njej. Pozdrav!

J. J., Orissa, Pa. — Dnevnik "Naprek" je najboljši delavski list v starosti domovini. Naslov: "Naprek," Francoska ulica št. 6/1.

VABLO NA "BASKET BALL",

katerega priredi

Društvo "Slovenec" št. 262 S. N. P. J. v Little Falls, N. Y., dan 21. julija, 1920, v dvorani Sv. Janeza.

Uradno vabimo člane društva "Sv. Janeza" št. 53 J. S. K. J., društva "Marie Postage" št. 121 E. S. K. J. društva "Združeni Slovenec" št. 261 S. D. P. Z. in društva "Sv. Pavla" št. 118 E. S. K. J. da nas blagovoljno poseti v velikem številu omenjenega dne.

Za vsestransko dobro zabavo in točno postrežbo za lačne in zajme bo najboljše preskrbljeno; pripravili bomo tudi več kolaric z najboljšimi jedili.

Na zamudite te prilike, ako želite biti deležni dobre zabave in okusne vederje.

Začetek ob 7 uri zvezdar. Vstopina presta.

K obliki udaljbi najboljšej vabi

ODBOJ:

Ljubljana, Jugoslavija. — Celotna naročnina znaša za Ameriko K 380.00, (približno dva dolarja in pol).

"Florence," Chicago, Ill. — Vimate volitno pravico. Na volišču povejte, da je mož državljana in ako bodo zahtevali državljanski papir, recite, da ga ima vaš soprog. Ako pa veste številko državljanskega papirja ali pa datum, kjer je vaš mož postal državljana, pa lahko zahtevate izpisek državljanskega papirja. Na praviti morate prošnjo pri sodišču, kjer je mož dobil državljanski papir ali se pa lahko obrnete tudi direktno v Washington.

Ubijanje in potiganje na Irskem.
Cork, Irsko, 28. jul. — V zadnjih štirindvajsetih urah je bil ubit angleški vojak, dva državna policista sta ranjena in eno sodno postopje je bilo začlenjano v spopadih med sinfajnovci in Angleži. Vojaške barake v Dunloeju so blokirane. Sinfajnovci so ustavili vlek, ki vozi živež vojakom.

Francija je naložila Siriji 10 milijon frankov kazni.

Pariz, 28. jul. — Francoska militistična uprava v Damasku je naložila Siriji deset milijonov frankov odškodninske globe zaraditega, ker se je z orojem uprla francoskemu mandatu. Francozi so odstavili sirškega kralja Feisala in organizirali novo vlado iz svojih privržencev.

Italijani zapadajo Valonu.
Pariz, 28. jul. — "Excelsior" je objavil poročilo iz Rima, da so italijanske čete pričele ispraznjevali pristaniščno mesto Valona v Albaniji.

Bolgarska ne misli na vojno z Grško.

Washington, D. C. — Tukajnji bolgarski poslanik odločno zaniči vsemi, da Bolgarska mobilizira armado za vojno z Grško zaradi Tracije. Nasprotno — pravi poslanik — je bolgarska vlada dovolila Grkom, da smejo svoje čete prevažati čez bolgarsko ozemlje.

Za kratek čas.

Ispoved. — "Sedaj, ko sva porocena, ti moram priznati neko napako, katero sem ti zamolčala."

"Kaj pa je takega, ljubica?"

"Ali mi bo moral odpustiti, da sem te goljufala! — Moje — moje levo oko je iz stekla."

"To ni njé. Saj so tudi dijamanti v tvojem zaročnem prstalu."

Kitra izpremembra. — V Mehiki se politične razmere tako hitro izpremembrajo, da mora vsakdo, kdor hoče vedeti ali je že patriot ali pa že izdajalec, vedno kupiti najnowje posebno izdajo lisita.

Prav knjigist. — "Ali greš letos na počitnice?"

"Ne vem; moram prej pogledati v knjigo."

"Ti meniš v seznamek letovišč?"

"Ne, v bančno knjižico".

V dvomu. — Kaj praviš, Irma, ali bi ne izgledala lepo, ako bi počrnila ušeš z mojimi lasmi?"

"Jaz mislim, da bi, ampak —

"Ampak kaj!"

"Ne verjamem, da imaš dovolj las."

Previdnost prva. — Neka stará gospa je sedela na verandi pred letoviščem in z veseljem opazovala otroke, ki so se igrali nedaleč.

od nje. Kmalu se ji približa nek deček in jo ogovori:

"Ali morete treti orehe?" Stara gospa se mu nasmeje in odgovori: "Mama, ali bom šla v nebesa, ko umrem?"

"Gotovo, ako boš prideš".

"Ali bo šel v nebesa tudi moj pašček?"

"Ne, on ne more iti, ker nima duše."

"Ali bo naša krava vzeta v nebesa?"

"Ne, nobena žival ne more iti v nebesa, ker nima duše."

"Oh to je slab: ker bomo morali iti v pekel po mleku."

Slaba bodočnost. — Maleta Betty, ki je konj pricela obiskovala neškolsko šolo, vpraša svojo mater: "Mama, ali bom šla v nebesa, ko umrem?"

"Gotovo, ako boš prideš".

"Ali bo šel v nebesa tudi moj pašček?"

"Ne, on ne more iti, ker nima duše."

"Ali bo naša krava vzeta v nebesa?"

"Ne, nobena žival ne more iti v nebesa, ker nima duše."

"Oh to je slab: ker bomo morali iti v pekel po mleku."

Pravi vrrok. — "Ali veš, Olga, zakaj pesniki vedno tako opevajo svilnate nogovice?"

"Ker jih ne kupujejo."

Chartiers Creek Coal Comp.

potrebuje še vedno nekaj premogarjev za svoj rudnik Hazel v mestu Canonsburgu, Washington County, Pa., ob železnici Pan Handley. Ta rudnik se nahaja v sredini mesta, ki stoji 15,000 prebivalcev in v katerem so cerkev, šole in prodajalne vseh vrst, kakor tudi polulična železnica do Pittsburgha.

V rudniku vodi hodnik, torej se ne vozijo vanj iz njega redarji v košu, premog je 5 1/2 do 6 1/2 čevljev visok, dobra streha in suho. Je nekaj škrlevine kot je povsed v Pittsburghu. Plačamo za skrlevino, ki je nad 12 palcev debela. Stanovanja so le par minut hoda od uhoda. Najemnina je po \$7 do \$9 na mesec. Stanovanja in hrano se dobri za samec, dokler si sami preskrbe boljše.

UNILJSKI RUDNIK, plačamo za delo s pikom po \$1.1164, delo s strojem pa 0.1692 in nakladanje po 0.7706. Mi želimo dobiti le izčrte premogarje, ki žele stalno delo. Oglasite se osebno pri:

HAZEL MINE,
CANONSBURG, PA.

Velika skupina naših rojakov se boste vrnila v domovino pod pokroviteljstvom in v spremstvu posebnega vodje.

Lastnik jugoslovanske banke, Henry C. Zaro, bode v kratkem posiljal v domovino veliko skupino naših rojakov, kateri bodo potovali v spremstvu in zaščiti posebnega vodnika, kateri jih bode spremljal iz New Yorka v Evropo. Njegova dolžnost bode, da skrbi tekom potovanja za njihovo prtljago in da vse potnike banke Henry C. Zaro zavaruje glede neprilik in nezgod od časa, ko oni ostavijo ameriško obalo do tedaj, da pridejo oni do kraja.

Vsakdor, ki želi potovati s to akupinjo potnikov, naj takoj piše jugoslovanskemu bankirju Henry C. Zaro.

SPREMLJANJE POTNIKOV IZ STAREGA KRAJA V AMERIKO.

Posebni zastopnik naše banke je že odpotoval v Evropo, kjer bode storili vse potrebno, da dovede Vaše sorodnike in znance v Ameriko. Ves denar, katerega posljete Vašim ljudem v staru kraj, bode on izplačevali. Radi tega naj vsi oni, kateri žele, da pridejo njihovi svojci v Ameriko in ki žele njim poslati denar tako, da slednjega sigurno in v najkrajšem času dobe, naj se zaupno obrnejo do našega državnega pooblaščenega bankirja Henry C. Zaro.

POŠILJANJE DENARJA V STARU KRAJ.

Državno pooblaščeni bankir Henry C. Zaro pošilja denar v staro domovino po brzjavu in po pošti po najnižjem dnevnem kurzu in pod jamstvom.

MENJANJE DENARJA.

V naši banki je vedno v zalogi velika količina vsakovrstnega denarja v zlatu, srebru in papirju, katerega je dobiti po najnižji ceni.

LIBERTY BOND.

Ti bondi se pri nas kupujejo in za nja se dobri najboljše cene. Mi jih tudi sprejemamo, kakor plačilo za parniške listke.

PREDUJMI.

Državno pooblaščeni bankir Henry C. Zaro pomaga tudi našim rojakom pri izplačevanju njihovih terjatev, kakor tudi pri iztirjanju njihove place.

POTNE LISTINE.

Pri nas je nastavljen poseben uradnik, katerega dolžnost je pomagati vsem v staru kraj se vračajočim potnikom pri nabavi potrebnih potnih listin in dovoljenj. To se izvrši hitro in brezplačno.

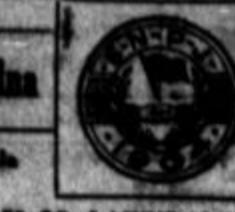
Pridite ali pišite za vse, kar potrebujete.

HENRY C. ZARO, Bankir
39 Cooper Square, 3rd Ave., Corner 4th St.
NEW YORK CITY.

Slovenska Narodna

Ustanovljena: 8. aprila 1908.

GLAVNI STAN: 2627-B SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Padorna Jednota.

Inčorp. 17. Junija 1907
v državi Illinois.

Invričavalni odbor.

UPRAVNI ODBEK.

Predsednik: Vincenc Čebotar, podpredsednik Anton Štruk, član 146, Canonsburg, Pa., načelnik gl. uradnika Matij Turš, načelnik tehničnega oddelka Paul Berger, načelnik gl. finančnega oddelka Filip Godina.

POROTNI ODBEK.

John Uderwood, predsednik, 405 May St., Springfield, Ill., Martin Schmidbauer, član 112, Kirkwood, Ohio, Joe Székely, član 424, Springfield, Ill., Frank Schmid, član 220, Springfield, Ill.

BOLNIČNI ODBEK.

Obračunčni četrtek: Paul Berger, predsednik, 2627-B So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VREDNOVNI ODKRIVLJALNI ODBEK: Anton Radl, član 124, Greenfield, Ill.

VREDNOVNI ZDRAVNIČKI ODBEK: John Uderwood, član 112, Kirkwood, Ill.

VREDNOVNI ZDRAVNIČKI PODPORNE SE NALOVE: Anton Radl, član 124, Kirkwood, Ill.

DEJARNE POŠILJAVLJATVE IN STVARI: Bi se naloži gl. invicljivemu odboru in poslati na vrednovnički oddelki, ki delajo v mestu ali v bližnjem okolju.

VREDNOVNI ZDRAVNIČKI POSLJEDICE IN SLAGAJUĆ

POTOP.

Zgodovinski
— roman —

Spisal H. Sienkiewicz.—Poslovenil Podravski.

[Nadaljevanje.]

Kot razsoden in bistrovoden človek, ki je skrbno poizvedoval, s kom ima opravek, je skrbno nabiiral vesti o povejniku v Zamostju. Povpraševal je po njegovih običajih, nagnjenih, bistromu in domišljiji.

Jan Sapiha, ki je takrat onečaščal na veliko žalost vojvode vitčkega še z izdajstvom svoje imje, je dejal, kar se tiče starosti kaluškega, kralju največ pojasnil. Radi tega so prebili na bojni posvetovanjih cele ure ter se končno prepričali, da jim ne bo tako lahko nadvladati Zamostja, kajti z denarjem ni upati, da bi se dalo kupiti.

"Da bi mi le odprl vrata Zamostja," je dejal Karol. "Jaz bi ga za to nagradil s tem, s čemur bi ga noben poljski kralj negraditi ne more gel... Rad mu podarim vojvodstvo ljubljansko kot neodvisno kneževino. Tej skušnji podleže; njej ne bi se mogel ustavljati niti sedanji vojvoda vilenski."

"Neizmerna je darežljivost vašega kraljevega veličanstva," odvrne Sapiha ne brez ironije v glas.

"Dam mu jo radi tega, ker ni moja," odvrne Gustav Karol.

Sapiha odmaja z glavo.

"On je neoženjen samec brez sinov. Znano pa je, da le oni koprni po kroni, kdo pa je more izročiti potomstvu."

"Svetuj mi torej, kakih sredstev naj se poslužim."

"Mislim si, da bi se dalo z zvijačo največ dosegri pri njem. On ni posebno bistroumen in lahko ga bo prevariti. Treba mu je vailiti prepričanje, da le od njega samega je odvisno pomirjenje ljudovlade, da jo le on jedini zamore obraniti vojne, nesreč, vsakovrstnih poniranj in bodočih nezgod in sicer s tem, da nam odpre vrata. Ako počre řiba ta kavelj, pridemo v Zamostje, drugače pa ne!"

"V skrajnem slučaju se poslužimo topov!"

"Hm, na to se tudi v Zamostju najde odgovor. Težkih topov se tam ne manjka, mi pa bi jih morali še le dovalzati, kar pa je v sedanji mokri povsem nemogoče."

"Sicer sem, da posel v trdnjavi niso slabii, pač jim primanjkuje konjice."

"Konjica je potrebna samo na odprttem polju. Sicer pa privede lahko Čarnecki, ker še ni ugonobljen, kaka dva ali tri polke konjice na pomor."

"Zdi se mi, da vi vidite povsed samo ovire."

"Toda neprestano še upam v srečno zvezdo vašega kraljevega veličanstva," odvrne Sapiha.

Sapiha je imel grav, ko je dejal, da Čarnecki preskrbi gotovo Zamostje s konjico, ki je neobhodno potrebna za četovanje in donašanje potrošil. Gospod Zamojski je zares imel svoje dovolj ter pomoči ni potreboval, toda kaštelan kijevski je nalač poslal v trdnjavo dva praporja, namreč Šemberškega in laudanskega, ki sta najhuje trpeža pod Golembom, da si ondi počijeta ter zamenita konje. V Zamostju ju je Zamojski gostoljubno sprejel in, ko je poizvedel za imena častnikov, se je ves razvnel, hvalli na vse pretege njih zasluge, obrisal jih je z darovi ter jih vsak dan gostil pri svoji mizi.

Toda kdo naj opiše radoš in ganutje knežinje Griselle pri pogledu na Skretuskoga in Volodijevskega, ki sta služila v davnih časih kot polkovnika pri njenem možu! Živo so ji stopili pred oči oni časi, ko je njen mož, slava in nadeja naroda poljskega, pol živote moči, krepko vladal divjo krajino ter razširjal kakor Jupiter z jednim nagubačenjem svojega čela strah, trepet med sovražniki. To je bilo še tako nedavno, a sedaj pa počiva ta junak v gomili, domovina stoka pod jarrom tujevev in ona, neutolažljiva vdova, sedi tukaj na pepelišču svoje nesreče in veličanstva, tolakaj se edino z molitvijo in spomini.

"Ko bi še živel naš knes," reče Skretuski, "bi bilo na Poljskem vse drugače. Kozaštvo bi bilo ugonobljeno. Zadnepri bi se nahajal pri ljudovladi in Šved bi našel svojega zmagovalca."

"Daj Bog, da Čarnecki nadomesti popolnoma mojega moža!" odvrne knginja.

"Tako tudi bo!" zakliče Volodijevski. "To je tak vitez, kakoršnih je sedaj le malo v ljudovladi. Celo Zagloba čestokrat pozabi na svoje šale pri njem."

"Moj mož, ki ga je poznal kot polkovnika, mu je napovedal sijajno bodočnost," reče kneginja.

"Slišal sem, da namerava poiskati si ženo med našimi dvornicami," omeni Volodijevski.

"Ne spominjam se, da da bi bila kaj čula o tem," odvrne kneginja.

V resnicu se tudi ni mogla spominjati, ker ni nihče nicesar podobnega govoril. Volodijevski je nalač napeljal na to govorico, ker je hotel izvesteti kaj o Anici Brzobogati. Toda nakana se mu ni posrečila, radi česar je umolknil ter sklenil vprašati po njej častnike.

Med tem so dohajala vsak dan poročila, da se bližajo Švedje Zamostju, in radi tega so se pravljali na brambu. Skretuski in Volodijevski sta našla opravila na obzidju radi svojega znanja bojnega posla. Zagloba je bodril vojake ter pričeval o sovražniku onim, ki ga doslej še niso poznali, in takih je bilo med zamojskimi dovolj, kajti doslej še ni bilo Šveda pod Zamostje.

Zagloba se je trdil, da bi poznal starosta kaluškega, kateremu je bil zelo všeč. V vsaki zadvi se je posvetoval z njim, zlasti potem, ko je slišal od kneginje Griselle, kako se je ravnal celo knez Jerentija po njegovih nastavilih. Sedež za mizo, je vsak dan pričeval razne reči o nekdanjih in novejših časih in vsi so ga radovedno poslušali. Zlasti so se čudili temu, kar je pričeval o Sapihi.

"Svetoval sem mu," je dejal, "naj nosi konopljino seme v žepu ter je polagoma zauživa. Končno se je tega tako privadil, da zvede celo po noči, kadar se vzduhi, konopljino seme. Od tega časa se mu je tako bistrial um, da ga niti najblžji ji znači več ne pozna."

"Kako to?" vpraša starosta kaluški.

"Kaj preprosto. V konoplijinem semenu se nahaja olje, kdo pa zauživa olje, temu raste pamet."

"Saj vendar olje gre v trebuh, pa ne v glavo!"

"Est modus in rebus!" odvrne na to Zagloba.

"Da, ono gre v trebuh, marče v glavo, za to je treba piti mnogo vina. Ker pa vino samo po sebi sili v glavo, plava olje, ki je lažje od vina, na vrhu, z vinom vred pride v glavo ter vpliva na možgane. To tajnost sem poizvedel od Lupula, valaškega gospodarja, za katerim so me hoteli Valah, kakor vam je znano, possediti na prestol: toda sultan, ki ima rad, da nimajo gospodarji potomev, mi je stavil take pogoje, s katerimi se nisem mogel strinjati."

"Vi ste bržkone pojedli že mnogo konopljinega semena?" vpraša na to Zamojski.

"Meni tega ni treba, toda vam to od srca svetujem," odvrne Zagloba.

Mnogi so si mislili, da se razsrdi starosta na ta odgovor, toda on, bodisi da ni razumel ali pa da ni hotel razumeti, se je samo nasmejal ter vprašal:

"Ali same solenie ne more nadomestiti konopljega?"

"Zamore," odvrne Zagloba. "Ker pa je otje iz solenje dokaj težje od konopljinega, torej je treba piti močnejše vino nego je to, katero sedaj pijemo."

Starosta je razumel, kaj je hotel Zagloba povedati, ter takoj ukazal prinesiti boljšega vina. Tega so se vsi razvesellili in veselje je postalo splošno. Pili so in govorili napisnice na zdravje kralja, gostitelja in gospoda Čarneckega. Ko so se napisili do dobra, je začel Zagloba navzoče se boj zabavati s svojim bahanjem. Podobno je pripovedoval o golembovski bitki, kjer se je kaj hrabro bojeval, ker nastanjen med Lavdanei ni mogel ravnati drugače. Ker se je bila že raznesla novica o smrti grofa Vilademara, je Zagloba to smrt prevzel na svojo odgovornost.

"Ta bitka bi se bila končala povsem drugače," je dejal, ako bi jaz na večer pred bitko ne bil odšel v Baranovo. Čarnecki ni vedel kje sem, in se ni mogel posvetovati z menoj. Ko sem se vrnil, je bilo že prepozno, ker je že kralj nastopil ter je bilo treba takoj udariti na Švede. Sli smo kakor ovni v dim, toda kaj, ko pa hočejo črnovojni sestati sovražniku čast s tem, da mu obračajo hrbot! Sedaj niti ne vem, kako prebije Čarnecki brez meñe!"

"Pomirite se, pomirite!" omeni Volodijevski.

"Že vem čemu. Ker švedski kralj raje drvi za menoy pod Zamostje nego bi ikakl njega po Povisiju. Sicer pa je Čarnecki vrl vojak; toda kader jame on vzbati svojo brado ter nas gledati s svojimi bistrimi očmi, takrat se vam zdi, da je dragocene. Takrat mu je vsejedno; ne zmeni se niti za dostojanstvo. Sami se bitti priče, kako je zapakal vlačiti Širškega s konji po megdanu radi tega, ker ni prišel poslednji o pravem času na место, ki mu je bilo odločeno. Sploh pa bi bilo treba ravnavati s piemščem plemitaški, ne pa dragocene. Ako mu pa rečete: gospod brate, bodite tako dobri ter pojidejte tja in tje v imenu domovine, pa govorite prej nego dragocene, ki služi za plačilo."

"Plemič je plemič, a vojna je vojna!" se oglasí starosta.

"Dobro ste jo pogodili!" odvrne Zagloba.

"Vsakako pa je pokvaril Čarnecki vse delo Karola Gustava," omeni Volodijevski.

"Poprij mu ga pokvarimo mi tu v Zamostju," reče starosta ter se prime z izbuljenimi očmi zo hok. "Kaj meni mar Karol Gustav?... Kogar povabim v goste, temu tudi odprem vrata!... On je kralj švedski, jaz pa sem kralj zamojski! Ako je on namenjen iti v Zamostje, pa naj gre!... Bomo videli, kaj nastane iz tega. Njemu je Švedska premajhna, meni pa Zamostje povsem zadostuje. Na le poskusi vzeti."

"Pametne besede je prijetno slišati!" zakriče Zagloba.

"Zamojski je Zamojski!" odvrne s pohvalo oboden starosta kaluški. "Mj se mu še nismo klanjali ter se mu tudi ne bomo. Ne dam Zamostja in banta!"

"Na zdravje gospodarja!" zakriče častniki.

"Živel! Živel!"

"Gospod Zagloba!" zakriče starosta, "kralj švedski ne spustim v Zamostje, vas pa ne iz Zamostja."

"Zahvaljujem vas za gostoljubni sprejem; toda tega vi ne učiniti, kajti za kolikor bi razložili Karola s svojim prvim sklepom, za toliko bi ga razveselli z drugim."

"V takem slučaju dajte mi mož besedo, da pridejte po vsoj gotovo k meni."

"Dan jo vam."

Častniki so kmalu začeli dremati ker je zahvalovalo vino svojo žrtv; radi tega so šli k počitku. Vrhu tega so Švedje bili že bliži, valed česar se je bilo treba že naprej okrepati s spanjem.

Gostovanje pa se je nadaljevalo ter se končalo še le šez polet.

"Kaj si mislite?" vpraša Zagloba, ko se je vrnil domu s Skretuskim in Volodijevskim. "Sedaj ste se uverili, da ne odda Zamostja. Opazili ste, kako smo se v kratkem spoprijaznili! Nam se bo še dobro godilo v Zamostju. Vrl človek je, to je resnica! Samo... ako bi on bil moj nožič, priložil bi mi večkrat na brns; nekoliko bedast je in radi tega nesposoben, da bi se izneveril domovini, kajti oni hrščanski razbojnik... A kaj? Ali sedaj vidite, kako se vsi veljaki obešajo liki muhe na starega Zagloba. Komaj sem se odresel Sapiha, je takaj drugi. Tudi temu ubrem strune kakor bas ter zagoden na njem Švedom takšen napet, da se napleskoje na smrt pod Zamostjem..."

Daljši razgovor pretrga trčak, ki se je cel oglasil z mestnih ulic. Čez trenotek se prične zaslužnik mimo razgovarjajočih.

Henrik Driessens.

Pradobni človek.

Opis načina življenja, jekika in
kulturne predzgodovinskega
človeka v Evropi in
Aziji.

(Prosto prevel P. B.)

ČETRTO POGLAVJE.

Starejša bronova doba.

(Nadaljevanje.)

Cin in svinec sta bila poznana že najstarejšim narodom, kateri kovini pa niso razločevali. Prvega so Rimljani imenovali "plumbum album" in drugega pa "plumbum nigrum" (beli svinec, črna svinec). Prve činove rudnike so odkrili Fenici pri Cornwaldu, kjer so domačini kopali cin in pretopili in naredili koste, kakorinega so potem poslali na trž. Ilijadi se čita, da so bili vsi okrasni načiti, oklepiti in bojni vozovi iz cinka. Antimon se tudi že poznali starejši narodi. Antimon so najbrži prvi rabili prastari narodi v Transkavkazi, kjer so v grobliščih našli poleg drugih izkopin tudi nekake gumbe iz antima, katere so nosili kot okraske. Te najdbe, katere je odkrili starinoslovce, Virhov, je načelni. Starodavni narodi so poznali med drugimi izkopinami v staro-babilonskem mestu Tellos posodo, ki je narejena iz čistega antimona in ki je bila izdelana nekako 3000 let pr. Kr.; ravnotam so našli tudi podobo nekake božanstva iz čistega bakra, ki je bila narejena nekako ob istem času.

Slavni angleški starinoslovec Thomson dokazuje na podlagi najstarejših izdelkov iz brona, katere so našli na Škandinavskem polotoku, da je moral biti običen na Švedskem že na takih visokih stopnjih, da so moralno tamošnji narodi v tem času že poznati pisavo. Našli so zelo umetno izdelane šest zavijev dolge in zakrivljene rokave, katere so najbrži rabili pri grobljih, nadalje krasne mede in bivala, velike in masivne bojne sekire, sulice, razne zaponke, male nože, ki so bili še posebno umetno izrezljani v obliki malih ladij, in razne posode z izdelanimi podobami. Sploh so vsi izdelki tako umetno izdelani, da se še sedaj čudijo, vsi današnji umetniki. Toda ta umetnost ni bila v Škandinaviji, čemur se strinjajo vse starinoslovci, amak bila je prinesena iz jugozahoda, kjer se je najbrž razvila, in ta umetnost se je potem na Škandinavskem polotoku izpolnila, da je polagoma prekobil vse druge.

Francoski starinoslovci je njenega da so bron priseli v Evropo cigani iz Indije, kjer so se pribivalci prvi pridel pečati z izdelovanjem brona iz cinka in bakra. Znani starinoslovci Virhov je pa našel v izkopinah v Kavkazu nekatero neznanu v ostalem starem svetu in še celo v izdelkih iz gline katere so našli v velikih množinah v Ameriki posebno v Mehiki. Virhov omenja pri tem da so izdelki, kateri je on našel v Kavkazu sicer v obliki precej različni od izdelkov, kateri so našli v Mehiki, toda kaj je bilo našlo v Mehiki, bi bilo popolnoma neznan. Dokler človeštvo ni poznalo orožja iz kovin, ni bilo tako bojevito in krivljeno. Toda, kakor hitro se je pojavilo orožje, pridel je krvave vojne, vojne za gospodstvo enega naroda nad drugim. Međe je naredil iz mirnega loveca držnega vojaka, raztrgal je stare družinske vezi, divjal je kot divji prerijski ogenj uničuo pred seboj vse, kar se mu je stavilo nasproti. "In hoc signo vinces" — v tem znemuju boš zmagal' se je bliskal među pradeljnicami naši, in međe je tudi "križ", na katerem je bilo križanjih že milijone miroljubnega hinduista.

Francoski starinoslovci je njenega da so bron priseli v Indijo cigani iz Indije, kjer so se pribivalci prvi pridel pečati z izdelovanjem brona iz cinka in bakra, katere so našli v drugih delih Evrope in še celo na gršk